

Aanwijzing voor de kandidaat

Als in een vraag staat dat je een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan gebruik je in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

Opgave 1 Jeugdwerkloosheid in Europa

Bij deze opgave horen tekst 1, figuur 1, tekst 2 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Het percentage jeugdwerklozen in Nederland onder jongeren van niet-westerse afkomst was in 2013 hoger dan onder autochtone jongeren.

Lees tekst 1.

Flexibele arbeid verrichten wordt in tekst 1 als één van de oorzaken genoemd van de maatschappelijke positie van jongeren van niet-westerse afkomst.

- 4p 1 Leg uit dat flexibele arbeid verrichten door jongeren zowel een voorbeeld van positieverwerving als een voorbeeld van positietoewijzing kan zijn. Gebruik in je uitleg de begrippen positieverwerving en positietoewijzing.
- Flexibilisering van arbeid betekent onder andere dat het aantal flexwerkers is toegenomen.
- 2p 2 Leg uit hoe flexibilisering van arbeid van invloed kan zijn op de machtspositie van werknemers ten opzichte van werkgevers. Gebruik in je uitleg het kernconcept macht.
- 2p 3 Leg uit dat zowel sociaal kapitaal als cultureel kapitaal van invloed zijn op de beroepskansen van jongeren. Gebruik in je uitleg een voorbeeld van sociaal kapitaal uit tekst 1 en een voorbeeld van cultureel kapitaal uit tekst 1.
- Discriminatie door werkgevers (zie regels 22-23 van tekst 1) kan gevolgen hebben voor de identiteit van jongeren.
- 3p 4 Leg uit dat discriminatie door werkgevers zowel positieve als negatieve gevolgen kan hebben voor de identiteit van jongeren. Gebruik in je uitleg het kernconcept identiteit.

- Discriminatie door werkgevers kan gevolgen hebben voor zowel de subjectieve als de objectieve arbeidsmarktkansen.
- 4p 5 – Leg uit welke invloed discriminatie door werkgevers kan hebben op de **subjectieve** arbeidsmarktkansen van jongeren.
– Leg uit hoe een verandering van de subjectieve arbeidsmarktkansen gevolgen kan hebben voor de **objectieve** arbeidsmarktkansen van jongeren.
- De kwetsbare positie van sommige groepen jongeren hangt volgens tekst 1 samen met de internationale economische crisis.
- 2p 6 Leg uit dat de internationale economische crisis van invloed is op de werkgelegenheid in Nederland. Gebruik in je uitleg het kernconcept globalisering.
- Er zijn verschillende soorten sociale ongelijkheid. Een daarvan is een ongelijke verdeling van bezit.
- 3p 7 Leg uit dat het verschil tussen het wel en niet hebben van werk kan leiden tot een ander soort sociale ongelijkheid dan een ongelijke verdeling van bezit. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale ongelijkheid.
- 2p 8 Leg uit welke invloed de ontwikkeling naar een postindustriële maatschappij heeft gehad op de sociale ongelijkheid tussen verschillende groepen jongeren. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale ongelijkheid.
- 2p 9 Leg uit hoe modernisering van invloed is geweest op veranderingen in het soort arbeid dat in Nederland wordt verricht sinds de jaren zestig van de vorige eeuw. Gebruik in je uitleg het kernconcept modernisering.
- Bekijk figuur 1.*
- Het kabinet-Rutte II wilde voortijdige schooluitval tegengaan. Er is onderzoek gedaan naar de relatie tussen voortijdige schooluitval en criminaliteit.
- 3p 10 – Wat is in figuur 1 het verschil tussen de jongeren met en zonder startkwalificatie?
– Leg met behulp van een theorie ter verklaring van criminaliteit uit hoe dit verschil tussen de jongeren te verklaren is.
- 2p 11 Leg uit dat het terugdringen van de jeugdwerkloosheid om criminaliteit aan te pakken bij de socialistische/sociaaldemocratische stroming past. Gebruik in je uitleg een kenmerk van de socialistische/sociaaldemocratische stroming over de aanpak van criminaliteit.

Lees tekst 2 en bekijk tabel 1.

Niet alleen in Nederland, maar ook in andere Europese landen is sprake van jeugdwerkloosheid. In tekst 2 wordt een onderzoek besproken naar de situatie van Europese werkloze jongeren en de reacties op hun eigen situatie. Tabel 1 is afkomstig uit dit onderzoek en geeft verschillen in sociaal en institutioneel vertrouwen tussen groepen jongeren.

Met de beantwoording van de vragen 12 tot en met 15 maak je een analyse van het vraagstuk van jeugdwerkloosheid zoals weergegeven in tekst 2 en tabel 1.

Vraagstuk

- 3p 12 Leg met behulp van tabel 1 uit welke samenhang er is tussen sociale ongelijkheid en sociale cohesie. Gebruik in je uitleg de kernconcepten sociale ongelijkheid en sociale cohesie.

Uit tekst 2 kan geconcludeerd worden dat de jongeren in de Angelsaksische en Midden- en Oost-Europese landen zich door hun situatie meer afsluiten, terwijl in de mediterrane landen de jongeren door hun situatie juist meer politiek actief worden.

Gevolgen

- 2p 13 Leg uit hoe het zich afsluiten van jongeren gevolgen kan hebben voor de binding in de samenleving. Gebruik in je uitleg een politicologisch kernconcept bij het hoofdconcept binding.
- 2p 14 Leg uit hoe het politiek activisme van jongeren kan leiden tot een belangenconflict. Gebruik in je uitleg het kernconcept conflict.

Er zijn verschillende overheidsmaatregelen mogelijk om jeugdwerkloosheid aan te pakken. Het tegengaan van schooluitval is zo'n mogelijke maatregel.

Oplossingen

- 3p 15 Noem drie andere overheidsmaatregelen om jeugdwerkloosheid aan te pakken: een maatregel die past bij de liberale ideologie, een die past bij de socialistische/sociaaldemocratische ideologie en een die past bij de confessionele ideologie.
Geef bij elke maatregel het bijbehorende ideologische uitgangspunt.

In tabel 1 staan gegevens over het vertrouwen dat jongeren hebben in onder andere rechtsstatelijke instituties.

- 3p 16 Leg uit dat er een verband kan zijn tussen de subjectieve (on)veiligheid en het gezag van rechtsstatelijke instituties.
Gebruik in je uitleg:
- een voorbeeld van een rechtsstatelijke institutie;
 - het kernconcept gezag.

Opgave 1 Jeugdwerkloosheid in Europa

tekst 1

Niet de ouderen, maar allochtone jongeren zijn zorgenkind op arbeidsmarkt

Zorgen zijn er vooral over de positie van ouderen op de arbeidsmarkt. Maar het zijn de jongeren van niet-westerse afkomst die het meeste
5 lijden onder de crisis. Meer dan 28 procent van hen is werkloos, een percentage dat nooit eerder is ge-
15 haald.

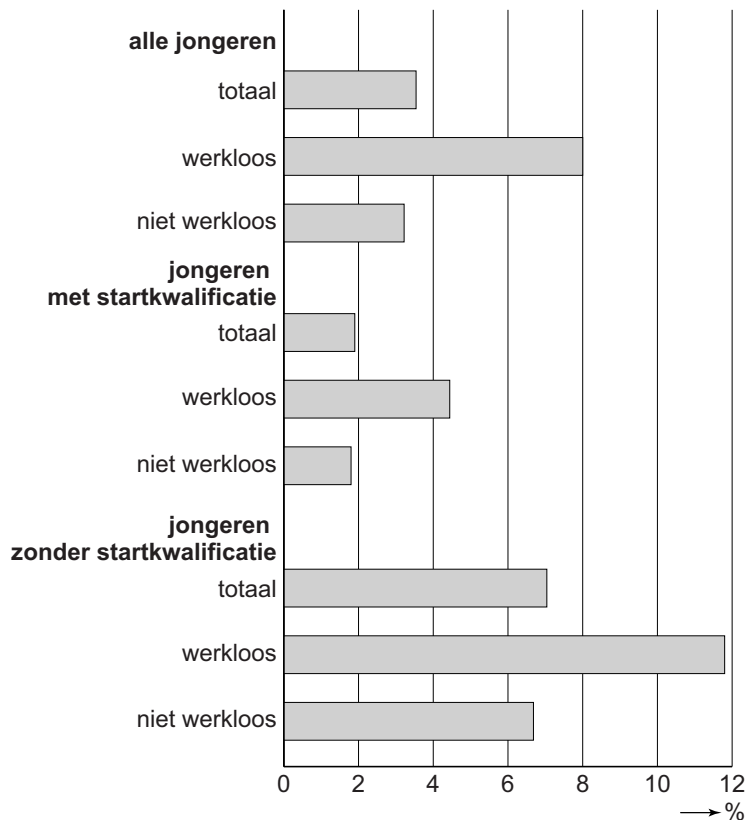
“Zelfs niet in de vorige periode van
10 economische neergang tussen 2004 en 2005”, zegt Senne Janssen van het CBS op Radio1. “Toen piekte de werkloosheid op 26 procent, daar
15 gaan we nu dus al overheen.” Opval-

minder hard wordt geraakt in verge-
lijking met de vorige crisisjaren. Janssen noemt als oorzaken voor de slechte positie van niet-westerse jon-
20 geren het lagere opleidingsniveau, taalachterstanden, de flexibele arbeid die zij vaak verrichten (...), discrimi-
natie bij werkgevers en het gebrek aan een netwerk.
25 Dat probleem met de netwerken komt telkens terug in onderzoek, schetst IJmert van Muilwijk van CNV Jonge-
ren op Radio1. Autochtone jongeren komen volgens hem geregeld via
30 familie en kennissen aan een baan. Allochtonen missen dat netwerk. (...)

naar: Trouw van 8 februari 2013

figuur 1

Niet-onderwijsvolgende jongeren van 15 tot 27 jaar die in aanraking zijn geweest met de politie¹⁾, naar startkwalificatiebezit²⁾ en werkloosheid, 2006-2008 in Nederland

noot 1 jongeren tegen wie proces-verbaal is opgemaakt omdat zij verdacht werden van een misdrijf

noot 2 Een startkwalificatie heb je als je na het verlaten van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) nog een beroepsopleiding volgt van minimaal twee jaar. Ook een afgeronde havo- of vwo-opleiding wordt als een startkwalificatie beschouwd.

naar: CBS Sociaaleconomische trends, 2011

tekst 2

Jong, kwetsbaar en werkloos

Veertien miljoen Europese jongeren zitten thuis zonder baan. Velen zijn zo gedemotiveerd dat ze zich afkeren van de arbeidsmarkt. (...) En door de
5 aanhoudende crisis raken ze nog verder verwijderd van werkend Europa. (...)

Aan de telefoon spreekt Massimiliano Mascherini van de Europese
10 Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, een agentschap van de EU. Hij onderzocht jeugd die niet werkt, geen opleiding volgt en geen stage loopt.
15 Daarbij keek hij naar de achtergrond en het gedrag van deze 'thuiszitters' en wat ze Europa kosten. De resultaten zijn verontrustend. Er zijn veertien miljoen jongeren die thuiszitten
20 in Europa, dat is 15,4 procent van de jongeren van 15 tot 29 jaar. Sommige zijn vrijwillig werkloos of aan het reizen, maar het merendeel is er slechter aan toe.

(...)

25 Opvallend is dat de jongeren in verschillende delen van Europa anders met hun situatie omgaan. In de Angelsaksische landen, Midden- en Oost-Europa zijn thuiszitters passief.
30 Ze zijn teleurgesteld in de maatschappij en instituties en hebben het gevoel dat niemand ze wil helpen. Hun reactie hierop is dat ze zich afsluiten. De groep vindt politiek
35 minder belangrijk, een groot deel gaat niet stemmen. (...) In de mediterrane landen zijn de thuiszitters juist politiek actief.
40 Mascherini: "Niet voor niets zie je in Spanje en Griekenland dat de jeugd bereid is de straat op te gaan. Ze voelen zich niet vertegenwoordigd in de politiek en ze verzetten zich daartegen. Ze hebben een hang naar
45 radicalisme. Als er in die landen een extremistisch blok ontstaat, is de kans groot dat dit een grote achterban bij deze jongeren vindt." (...)

naar: Trouw van 26 november 2012

tabel 1**Vertrouwen onder Europese jongeren¹⁾, 2008**

soort vertrouwen	jongeren die werken en/of studeren	jongeren die niet werken en niet studeren
de meeste mensen zijn te vertrouwen ²⁾	4.9	4.4
de meeste mensen proberen eerlijk te zijn ³⁾	5.5	4.8
vertrouwen in nationaal parlement ⁴⁾	4.5	3.9
vertrouwen in politici ⁴⁾	3.5	3.0
vertrouwen in politieke partijen ⁴⁾	3.6	3.1
vertrouwen in het rechtsstelsel ⁴⁾	5.2	4.6
vertrouwen in de politie ⁴⁾	5.7	5.2

noot 1 jongeren tussen 15-29 jaar uit 22 lidstaten van de Europese Unie

noot 2 score op een schaal van 0 ('je kunt niet voorzichtig genoeg zijn') tot 10 ('de meeste mensen zijn te vertrouwen')

noot 3 score op een schaal van 0 ('de meeste mensen zouden proberen misbruik van mij te maken') tot 10 ('de meeste mensen zouden proberen eerlijk te zijn')

noot 4 score op een schaal van 0 ('helemaal geen vertrouwen') tot 10 ('volledig vertrouwen')

naar: Eurofound (2012) en European Social Survey (2008)

Opgave 2 De strijd van de tijgermoeder

Bij deze opgave horen tekst 3 en tabel 2 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2011 verscheen het boek 'Strijdlid van de tijgermoeder' van Amy Chua. Amy Chua is hoogleraar recht aan Yale Law School in de Verenigde Staten en behoorde volgens het gezaghebbende tijdschrift Time tot de honderd invloedrijkste mensen ter wereld. Chua zet met haar boek over de opvoeding van haar dochters de oosterse opvoeding tegenover de westerse opvoeding en neemt China en de Verenigde Staten als voorbeelden. Met een 'tijgermoeder' wordt een moeder bedoeld met een autoritaire, strenge opvoedingsstijl.

Lees tekst 3.

Binnen het moderne gezin zijn twee typen gezinnen te onderscheiden: het egalitaire en het geïndividualiseerde gezin.

- 2p 17 Leg uit welk type modern gezin te herkennen is in de westerse (Amerikaanse) manier van opvoeden zoals beschreven in tekst 3. Gebruik in je uitleg een kenmerk van dit type gezin en een voorbeeld uit tekst 3.

Bekijk tabel 2.

De verschillen in de manier van opvoeden tussen China en de Verenigde Staten zijn te beschrijven aan de hand van de culturele dimensies van Hofstede.

- 6p 18 a Welke twee verschillen tussen China en de Verenigde Staten uit tabel 2 komen overeen met het verschil tussen de oosterse en westerse manier van opvoeden uit tekst 3?
- b Geef voor elk van de twee verschillen uit vraag a voor zowel China als de Verenigde Staten een voorbeeld van een manier van opvoeden uit tekst 3.
- Licht voor elk voorbeeld toe waarom dat past bij de desbetreffende cultuur volgens de dimensies van Hofstede.

Opgave 2 De strijd van de tijgermoeder

tekst 3

De strijd van de tijgermoeder: fragment uit interview met Amy Chua

Wat kan het Westen van tijgermoeders leren?

- “Ik blijf verdedigen dat het ontzettend goed is kinderen op jonge leeftijd
5 concentratie, zelfdiscipline en doorzettingsvermogen aan te leren. Nee, dat is niet altijd leuk, en ja, kinderen zullen protesteren. Maar ze hebben er wel hun leven lang plezier van.
10 Wat andere dingen betreft denk ik dat oost en west elkaars problemen kunnen oplossen. Hier in de VS ligt bijvoorbeeld sterk de nadruk op functioneren in een groep. (...) In
15 China ligt de nadruk weer te veel op individuele prestaties en autoriteit. Er is een gebrek aan kritisch, vernieuwend denken.”

Een tijgermoeder vindt westerse ouders narcistisch, schijnt.

- 20 “Westerse ouders nemen de makkelijkste weg. Ze bewegen mee met de impulsen van het kind. Een westerse moeder zegt, ja schatje, je hebt
25 gelijk, stop maar met die muziek-

lessen als je ze niet leuk vindt. Ze poot het kind voor de tv en gaat zelf naar yoga. Gemakzuchtig. Natuurlijk, een tijgermoeder heeft ook compassie als haar kind huilt, als het er moe uitziet of als het een teleurstelling ondergaat. Maar ze weet dat het niet om haar eigen gevoelens gaat.”

- 35 **U gelooft in drillen. De westerse opvoedcanon¹⁾ gaat juist uit van intrinsieke motivatie. Kinderen worden gestimuleerd zélf dingen te willen.**

- 40 “Misschien zijn sommige mensen van binnenuit gemotiveerd, maar het Westen romantiseert dit idee. Iets kunnen en iets willen versterken elkaar. Daarom moet je goed kunnen
45 studeren. Westerse kinderen leren dat niet. Die hebben te veel keuzevrijheid. En als een kind mag kiezen, dan kiest het nooit voor studeren, maar altijd voor drie uur tv-kijken en
50 een zak snoep.”

naar: NRC Handelsblad van 23 juni 2011

noot 1 De opvoedcanon geeft informatie over opvoeding en ontwikkeling van kinderen en is geschreven door wetenschappers.

tabel 2

Culturele dimensies van Hofstede in China en de Verenigde Staten

index	China	Verenigde Staten
machtsafstandsindex	80	40
masculiniteitsindex	66	62
onzekerheidsvermijdingsindex	30	46
langetermijngerichtheidsindex	118	29

Toelichting op tabel 2

Elke index is een cijfer dat een cultureel kenmerk van landen weergeeft. Hoe hoger het getal, hoe sterker het culturele kenmerk aanwezig is in het betreffende land. Dus een land met een score van 100 op de masculiniteitsindex heeft een zeer masculiene cultuur.

naar: G. Hofstede, G.J. Hofstede en M. Minkov (2011)

Opgave 3 Kinderpardon

Bij deze opgave horen de teksten 4 en 5 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In 2013 werd de 'Regeling langdurig verblijvende kinderen' van kracht. Met deze regeling kunnen kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland wonen en geen verblijfsvergunning hebben, onder bepaalde voorwaarden alsnog in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning. Aan deze regeling is een grote politieke en maatschappelijke discussie voorafgegaan.

Lees tekst 4.

In 2011 ontving Gerd Leers, destijds minister voor Immigratie en Asiel in het kabinet-Rutte I, een brief van de asielzoeker Mauro Manuel. Omdat Mauro achttien jaar werd en hij uitgeprocedeerd was, moest hij terug naar Angola. Hij kwam als negenjarige naar Europa en woonde bij pleegouders in Limburg.

- 3p 19 Leg met behulp van tekst 4 uit dat bij de vorming van de sociale identiteit van kinderen zoals Mauro zowel enculturatie als acculturatie van invloed zijn. Gebruik in je uitleg:
- de begrippen enculturatie en sociale identiteit;
 - het kernconcept acculturatie;
 - een voorbeeld uit tekst 4 van de sociale identiteit van Mauro.

Verschillende bekende Nederlanders zoals Paul de Leeuw en Filemon Wesselink startten eind 2011 de petitie Kinderpardon. Met deze petitie wilden zij druk uitoefenen op het asielbeleid van minister Leers en wilden zij zorgen dat uitgeprocedeerde asielkinderen zoals Mauro een verblijfsvergunning kregen. Via sociale media werd bekendheid gegeven aan de petitie en burgers konden op een internetsite hun handtekening zetten. In 2012 werden 130.000 handtekeningen aan de minister overhandigd.

Er zijn verschillende mediahypothesen over de invloed van de media op het gedrag van mensen.

- 4p 20 Geef twee verschillende voorspellingen over de invloed van de media op de bereidheid van mediagebruikers om de petitie te tekenen. Gebruik in je antwoord twee mediahypothesen.

Lees tekst 5.

Hoogleraar sociologie Jan Willem Duyvendak van de Universiteit van Amsterdam geeft in tekst 5 commentaar op het debat over de toelating en de integratie van nieuwkomers naar aanleiding van de petitie Kinderpardon. In het debat zijn verschillende functies van socialisatie te herkennen. Een van deze functies is de gedragsregulerende functie.

- 2p **21** Leg uit welke andere functie in het debat te herkennen is. Gebruik in je uitleg een voorbeeld uit tekst 5.

Er zijn verschillende visies op de gewenste verhouding tussen etnische groepen. Twee daarvan zijn de visie van assimilatie en de visie van de multiculturele samenleving.

- 2p **22** Leg uit welke visie op de gewenste verhouding tussen etnische groepen volgens Duyvendak in het debat over toelating en integratie van nieuwkomers het meest herkenbaar is. Gebruik in je uitleg een kenmerk van de gekozen visie en een voorbeeld uit tekst 5.

De uiteindelijke 'Regeling langdurig verblijvende kinderen' was een wens van de PvdA en werd onderdeel van het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II (VVD en PvdA).

Er zijn verschillende modellen waarmee je de politieke besluitvorming over de 'Regeling langdurig verblijvende kinderen' kunt analyseren.

- 2p **23** Leg met behulp van het barrièremodel uit over welk soort macht de PvdA beschikte bij de besluitvorming over de 'Regeling langdurig verblijvende kinderen'.

- 2p **24** Waarop is de macht van de PvdA bij de besluitvorming over de 'Regeling langdurig verblijvende kinderen' gebaseerd? Licht je antwoord toe en gebruik in je toelichting het kernconcept macht.

Opgave 3 Kinderpardon

tekst 4

Brief van Mauro Manuel

Geachte heer Leers,

(...) Ik voel mij het meest een Neder-
lander en een beetje Limburger (mijn
Limburgse accent zal ik nooit kwijt-
5 raken) en natuurlijk ook een halve
Angolees. Dat is best ingewikkeld
maar ik ben hiermee opgegroeid de
afgelopen jaren. (...)

Ik ben helemaal verwesterd en ik ben
10 niet meer in staat om naar een land

te gaan als Angola. Ik heb hier kans
op een goede toekomst en kan
Nederland ook helpen door te gaan
werken nu ik bijna een diploma heb.
15 In Angola kan dat niet. Ik spreek de
taal bijna niet meer en dat is iets
waar ik veel tijd voor nodig zal
hebben, om het weer te leren. De
cultuur is heel anders dan die van
20 hier en de mensen zullen daar zien
dat ik anders ben dan de gemiddelde
Angolees. (...)

naar: M. Manuel (2011)

tekst 5

De petitie Kinderpardon roept veel vragen op

(...) Zeker, wat mij betreft moeten al deze kinderen (...) in Nederland kunnen blijven. Maar waarom? Omdat ze Limburgser zijn dan vlaai of Frieser dan de Elfstedentocht? Stel dat Mauro geen fraai Limburgs accent had of dat Sahar geen weelderige krullenbos toonde maar in Friesland met een hoofddoek op liep, zouden ze dan niet voor het pardon in aanmerking komen? Volgen we een 'culturele integratielelogica', dan vrees ik dat een hoofddoekdragende Sahar inderdaad niet in Nederland had mogen blijven. Het was immers juist de grote culturele afstand die zij tot Afghanistan had (dat bleek uit onder meer haar ontblote hoofd) die maakte dat zij en haar familie in Nederland mochten blijven. Maar sinds wanneer maakt het dragen van een hoofddoek iemand minder 'Nederlands' en meer 'Afghaans'? Wie bepaalt dat? (...)

25 De petitie Kinderpardon roept veel vragen op – juist omdat ze niet haaks staat op het huidige toelatingsbeleid maar precies dezelfde argumenten gebruikt. Ook voor het Kinderpardon is de mate van culturele integratie 30
blijkbaar de belangrijkste maatstaf voor de toegang tot burgerschap. (...)

Het debat over wie recht heeft op verblijf wordt steeds meer gevoerd in termen van 'thuis voelen' en 'thuis-horen'. Mauro en Sahar horen hier in Nederland omdat ze zich Nederlander (dan wel Limburger of Friezin) voelen, omdat ze thuis zijn in het nationale (of regionale) huis. (...) In Nederland leggen we 'huiselijke' criteria aan bij de beoordeling van iemands 'toelaatbaarheid': pas je bij de Nederlandse familie, de Nederlandse stam? Niet toevallig is het Nederlandse inburgeringsexamen (...) veruit het meest 'culturalistisch': veel vragen gaan over wat 'Nederlandse' normen en waarden zouden zijn en hoe nieuwkomers (...) zich horen te gedragen (...).

(...)

Er staat (...) in de petitie Kinderpardon (...) nog een tweede reden waarom deze kinderen in Nederland zouden mogen blijven: ze zijn hier al 10 jaar, 8 jaar, 13 jaar – implicerend dat een bepaalde verblijfsduur een goed (en objectief!) criterium zou kunnen zijn voor toekenning van staatsburgerschap. Dan hoeven de Tweede Kamer en de minister geen vragen meer te stellen over de mate van 'worteling' in Nederland: Mauro hoeft niet meer van vlaai te houden en Sahar mag, stel dat ze dat zou willen, een hoofddoek dragen.

naar: J.W. Duyvendak (2012)